1e Jaargang. No. 30

Zaterdag 9 Mei 1908

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 70 Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van:

J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.

Per regel . . . . . 10 cent.

Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Proletarische Ontwikkeling. — Kinderbescherming. — De partijpers en het congres van Arnhem. — De prijs van den Cullinan II. — De Meidag in het Buitenland. — Brieven uit België; Over Taktiek. — Economische Kroniek: Calwer contra Calwer. — Feuilleton; het historisch-materialisme voor arbeiders verklaard.

Proletarische Ontwikkeling.

Nog menig arbeider meent, dat hij al Sociaal-democraat is, als hij ontevreden is met zijn ellendigen toestand en dien wil verbeteren. Nu is het waar: de ontevredenheid, het verzet tegen het ondragelijke lijden, dat het Kapitalisme over de arbeiders brengt, de haat tegen uitbuiting en onderdrukking, tegen de matelooze afjakkering en de voortdurende armoede, dit alles vormt een zeer belangrijk deel van het socialistische gevoel. Maar om Sociaal-democraat te zijn, daartoe is meer noodig. Dat wij met groote hartstocht iets anders willen, dat wij al onze kracht daarvoor over hebben en bereid zijn daarvoor offers te brengen, dat is het gevolg van de ontevredenheid met onzen beroerden toestand. Maar dat wij zoo klaar weten, wat we willen, hoe we aan onzen nood een einde willen maken, dat ligt aan het inzicht, aan de bizondere socialistische wijze van beschouwing en aan de wetenschap, die ons eerst tot werkelijke sociaal-demokraten maakt.

Als wij hier voor ons hebben liggen een rondschrijven van eenige partijgenooten, die met het plan rondgaan te Amsterdam een „Proletarische Ontwikkelings-Vereeniging" op te richten, ten doel hebbende, de leden onzer partij en andere arbeiders meer bekend te maken met de proletarische denkwijze, zooals die door Marx, Engels, Dietzgen en andere groote theoretici wordt geleerd, dan kunnen wij hun geen beter welkom toeroepen dan met de woorden hierboven geschreven en aan een onzer Duitsche partijbladen ontleend.

De vereeniging tracht haar doel te bereiken door openbare bijeenkomsten, gelijk S. L. en de Dageraad die wel te Amsterdam houden, en die althans in vroeger tijd werkelijk de arbeiders tot zich trokken en hun lust tot kennis van het Socialisme ten sterkste prikkelden. Voorts houdt de Vereeniging *kleine* kursussen, om de arbeiders die verder willen komen en die bijv., wat in Holland daarvoor nu eenmaal noodig is, Duitsch willen leeren, dit mogelijk te maken. Ons dunkt dit het beste „Maatschappelijk Werk" dat de arbeiders voor zich zelf kunnen doen. Eindelijk is de bedoeling van de Vereeniging: Het uitgeven, doen vertalen en verspreiden van uitsluitend wetenschappelijk-socialistische litteratuur. We zouden wel willen aanraden met dit „uitgeven", tenzij in het nauwste verband met het doel en werken der Vereeniging, heel zuinig te zijn. Het gaat anders buiten den werkkring der Vereeniging.

Maar overigens hopen wij van harte, dat dit plan slagen zal. We raden dan ook den Amsterdamschen arbeiders aan: Zend uw bewijs van instemming naar het Correspondentie-Adres der Proletarische Ontwikkelings-Vereeniging, Kerkstraat 32. Wat vuur en wat geestdrift voor de kennis en de wetensehap van het Socialisme, het mag er wel weer komen te Amsterdam, zoowel onder de vak-arbeiders als onder de partijgenooten.

Wp.

Kinderbescherming.

In de Paaschweek werd in Den Haag een congres voor kinderbescherming gehouden, tot bescherming nl. van het kind in de eerste levensjaren.

En omdat het geen categorie kinderen zoozeer aan alle bescherming ontbreekt, als juist de kinderen der arbeidende klasse, is een enkel woord daarover in een sociaal-democratisch blad niet misplaatst.

Dat het congres aanving met een gezellige bijeenkomst, welke soiree een zeer intiem karakter had, waar ijs werd gepresenteerd en waar — dit alles volgens het *Handelsblad* — de vrouw van „den Haagschen burgemeester" in het byzonder werd welkom geheeten doet minder tot de zaak af.

Op het tweedaagsch congres zelf werden inleidingen gehouden over: den invloed van alcoholgebruik, de overerving van geestelijke eigenschappen, invloeden der opvoeding, verbetering der vrouwenkleeding, kraambescherming, moederschapsverzekering, moederscholen, natuurlijke en kunstmatige voeding, hygiëne van het jonge kind, kinderbewaarplaatsen, onopzettelijk verkeerde opvoeding, geestelijke afwijkingen, het spel. Wel geteld 13 redevoeringen.

Voorwaar, woorden genoeg!

Wat is, om een enkele greep in de massa te doen, in die werkelijk belangrijke speeches geconstateerd?

Dat het alcoholgebruik en vooral het misbruik verkeerd is voor de nakomelingschap. We weten 't, de kinderen van alcoholisten vertoonen lichamelijke en geestelijke afwijkingen. Evenwel, dat lage loonen, slechte woningen, in één woord, dat de geheele ellendige toestand der arbeidersklasse het alcoholmisbruik bevordert, werd door den inleider verzuimd mee te deelen.

Eenige uren per dag minder werken en een betere woning helpt meer tegen dat misbruik dan de meest wetenschappelijke uitleggingen daarover.

Verder werd in de inleiding „Kraambescherming" voor elke kraamvrouw, en in 't byzonder voor de minvermogende, noodig geoordeeld een stelselmatige, deskundige verpleging in het huis. Want deze bescherming „moet van groot gewicht voor volksgezondheid en volkswelvaart worden geacht." We zijn 't er natuurlijk allen volkomen mee eens.

Deze bescherming zal dan bestaan uit: uitstekende verzorging van vrouw en kind op de wijze der wijkverpleging; zoo noodig de verzorging van het huishouden (geheel gescheiden van de verpleging).

Dit moet verder worden aangevuld door het verspreiden van eenvoudige raadgevingen voor zwangeren en kraamvrouwen, door kostelooze poliklinieken, door het verbeteren der verloskundige hulp, door kraaminrichtingen voor vrouwen, die thuis zelfs met de gegeven verbeterde omstandigheden niet verpleegd kunnen worden, daarbij uitkeering aan de kraamvrouw (kraamverzekering), uitbreiding der wetten, welke den arbeid van zwangeren en kraamvrouwen beschermen.

De inleider meent, dat hieruit een geheel bevredigend stelsel kan groeien.

Een andere inleidster — ook een dokter — wil bovendien, dat het loon der vrouw zal doorgaan, terwijl weer anderen de noodzakelijkheid van zuigelingenkeukens, crêches, waar de fabrieksarbeidsters de kinderen kunnen voeden, eenvoudige cursussen over kinderverzorging (moederscholen), uitnemend ingerichte kinder-bewaarplaatsen, enz. betoogden.

De doktoren zeggen dus wat er absoluut noodig is, maar hoe willen ze er aan komen? De arts, die de meeste eischen stelde, moet niets hebben van inmenging van den staat. Hij houdt het met het partikulier initiatief. Waarom? *Het verantwoordelijkheidsgevoel, dat bij de minder-ontwikkelde reeds geringer is dan bij de meer ontwikkelde, zou dan nog minder worden*, zegt hij. En een ander wil een moederschapsverzekering, waarbij de vrouw zelf een derde betaalt.

Het geld, voor dat alles noodig, moet dus volgens hen door liefdadige vereenigingen worden bijeengebracht, of zooals dat laatste deel door de arbeidersvrouw worden betaald.

Op dit congres werd het door een debater betreurenswaardig geacht, dat de vrouwen uit de arbeidersklasse niet aanwezig waren. Gedeeltelijk is dit misschien waar, al kon dit niets uitgewerkt hebben. Het zou niet kwaad geweest zijn, wanneer — zij 't dan maar de enkele voor het debat toegezegde minuten — eens de opvatting had geklonken der bewuste vrouw uit het proletariaat.

Zij zou gezegd hebben: Zeker, ook *wij* willen die bescherming van moeder en kind en wij voelen de noodzakelijkheid er van nog sterker. Al die mooie dingen hebben we op ons lijstje. Maar wij staan in de werkelijkheid en laten ons niet door mooie woorden verblinden. O, we nemen aan, ge meent het allen best, maar al houdt ge nog veel meer van die congressen, daarmee komen we niet verder.

Gemeente, staat, dus de gemeenschap moet die bescherming geven. En die geeft ze niet, voor de arbeidersklasse de macht heeft veroverd. Het algemeen-kiesrecht zal ons allereerst een krachtig hulpmiddel zijn om die macht te verkrijgen.

Maar toch geeft 't ons voldoening, dat gij, intellectueele bourgeoisie, constateerende onze toestanden, ons gebrek aan alle bescherming, dat *gij* ons stuk voor stuk opnoemt, waarvoor *wij* te strijden hebben. Gij bevestigt de noodzakelijkheid van onze eischen, die gij ons toch nooit goedschiks kunt inwilligen.

Gij voelt warm voor de ongelukkige kinderen, die zonder weerstandsvermogen, verkwijnen, voor de kraamvrouw, die 't ontbreekt aan verzorging, aan rust, aan goede voeding, aan de noodige kennis, maar — gij wendt het hoofd af, als gij op 1 Mei voor den achturendag ziet demonstreeren.

Gij zijt verontwaardigd, als in een fabrieksstreek de weefsters staken om hooger loon. En toch zijn dat slechts de middelen om te komen, waar we zijn willen.

In de kapitalistische maatschappij is de invoering evenwel onmogelijk.

Hoe gij ook congresseert, in de practijk kunt gij ons niet helpen.

Dat kan slechts het socialisme.

C. Pothuis-Smit.

De Partijpers en het Congres van Arnhem.

Wanneer wij het overgroote deel der kleine partijpers in haar beschouwingen over het afgeloopen Congres zouden willen volgen, zouden ook wij in een „toon" moeten vervallen, dien wij allerminst den meest aanbevelenswaardigen achten onder partijgenooten, een toon, die in „De Tribune" op wellicht een enkele, totaal onder de groote massa verdwijnende uitzondering na, nooit is aangeslagen en, voor zoover het van ons afhangt, nimmer zal worden aangeslagen.

Wij zullen den toon, gelijk wij dien b.v. aantreffen in „De Moker", in „De Wekker", „De Voorpost", „De Arbeid", „De Baanbreker" laten voor wat hij is, namelijk de uitdrukking van de gevoeligheid bij een aantal partijgenooten teweeggebracht door de manier, waarop de leidende organen der Partij gemeend hebben, de internationale sociaal-democratische opvattingen vóór en op het Congres te moeten bestrijden. Wij zijn des te ongevoeliger ervoor naarmate wij meer beseffen, zooals op het Congres te Arnhem weer in zoo bizonder sterke mate 't geval was, dat de groote massa der Nederlandsche sociaaldemocraten niet 't minst van degenen, die leidende posities innemen, nog ongeveer alles, ten minste het essentieele van de internationale sociaal-democratische theorie heeft te leeren.

Een ding verwondert ons alleen bijwijlen, en wel, hoe het mogelijk is, dat bij een aantal van die partijgenooten, die zoo boud en met zulk een althans schijnbare zekerheid schrijven over „ongemotiveerde kritiek" en wat dies meer zij, hoe, zeggen wij, het mogelijk is, dat bij dergelijke partijgenooten — wij behoeven geen namen te noemen — nooit de gedachte opkomt, dat het toch, op zijn minst genomen, eigenaardig is, dat aan de zijde der „kritikasters" al diegenen staan, aan wie onze partij werkelijk wetenschappelijken arbeid is verschuldigd, allen, zonder een enkele uitzondering.

Ja toch: daar is nog iets wat ons bevreemdt.

Al degenen, die nu weer met zoo luide stem triomf kraaien — een onschuldig genoegen — over het feit, dat de kritiek onbeduidend zou zijn geweest, gebaseerd op weinig positieve bewijzen enz. is het hun allen onbekend gebleven, dat daar een brochure, „verschenen" mogen wij niet zeggen, maar althans rondgezonden is in den afgeloopen winter, waarin de „geestelijke vader" der partij de beschuldiging van den practischen leider, als zouden de geschilpunten in de partij niet zaken, niet principes, niet een zeer bepaalde taktiek, maar personen, maar bijzaken, maar toevalligheden betroffen hebben, met de stukken en onweerlegbaar heeft afgewezen?

Of, om een ander voorbeeld te noemen, allen lezers van ons blad bekend, achten zij allen die de kritiek onbeduidend hebben genoemd en die een aantal van de beste en meest opofferende partijgenooten trachten te disqualificeeren in het oog der massa van de partijgenooten, achten zij allen de tactische geschillen, zooals zij hier ter plaatse kort werden geschetst in twee artikelen, verschenen aan den vooravond van het Congres, zoo onbeduidend, dat die verschillen geen kritiek zouden rechtvaardigen?

Slechts de domheid en de kwaadwilligheid voorzeker zou dit vol kunnen houden.

Welnu: indien dit alles door de partijgenooten, die tot de verantwoordelijke positie van redacteur van eenig partijorgaan zijn geroepen, moet worden toegegeven, dan is het ook hun plicht, om hun schrijfwijze te veranderen.

Nog eens gezegd: ons raakt de toon van hun geschrijf ook maar niet de oppervlakte der huid.

Maar tegenover de massa der eenvoudige partijgenooten, die niet in de gelegenheid zijn, zich te vergewissen uit de bronnen, wat de tactische verschillen zijn, is het de dure, de onafwijsbare plicht van wie hen moet voorlichten, dit zoo te doen, dat de lezers leeren inzien, wanneer zij het nog niet hebben ingezien, dat de *taktiek van onzen strijd een levenskwestie is voor den minst geleerde onzer*, zoodra hij den strijd om het comunisme heeft aanvaard.

Het staat elken partijgenoot-redacteur vrij over de taktiek een meening te hebben, die niet in overeenstemming is met de internationale, met de „Marxistische" taktiek, maar het staat niemand vrij, die voor de arbeiders wil schrijven, geen meening te hebben of, zoo hij zelf die al heeft, zijn lezers wijs te maken, dat andere, vooraanstaande partijgenooten maar wat leuteren.

Onzerzijds is nimmer beweerd, dat de partijgenooten, die de tactische lijn volgen, welke door de meerderheid der Partij sinds Groningen, sinds Utrecht beslist is aanvaard, geen zeer goede, geen aan het belang der zaak, zooals zij dat zien, ontleende redenen zouden hebben gehad.

Mogen wij dan nu eindelijk ook van hen vragen, moeten wij eindelijk niet van hen eischen, dat van hun kant ook de ernst van onze bezwaren wordt erkend?

Wij mogen dit niet enkel, wij moeten het ook eischen, al was het maar om ons te vrijwaren voor de verdenking van ook maar één eenvoudig partijgenoot, als zouden wij niet om der wille van de zaak, maar om personen te treffen, die ons niet aanstaan, kritiek oefenen, waar dit noodig is.

Niemand kan onverschilliger zijn wat betreft de personen, die de dragers zijn van zekere stroomingen ook in de arbeidersbeweging, dan wie in de school onzer groote meesters en voorgangers het historisch-meterialisme meer of min heeft leeren begrijpen.

Maar aan den anderen kant zullen wij het dan ook niet gedoogen, dat onze beginselstrijd op het terrein van den personenstrijd wordt besmeurd.

* * *

Wij willen, om duidelijk te doen uitkomen, wat wij niet kunnen gedoogen, eenige staaltjes citeeren.

De *Baanbreker* zegt, dat „Mendels, v. d. Goes en Mevr. Holst hun bezwaren blootleggen, maar dat hun *woordenomhaal* in 't minst niet vermocht het Congres te overtuigen van hun gelijk." Twee regels later spreekt het blad van *gezochte verwijten*.

In het *Friesch Volksblad* schrijft v. d. H. „De debatten waren in hooge mate belangrijk,...... allereerst, omdat ze deden blijken hoe *zwak*, hoe *weinig gedocumenteerd*, hoe *weinig zakelijk* de oppositie was. Waar ze zich natuurlijk niet, als in de Tribune *alleen in algemeenheden* kon uiten, maar genoodzaakt was zich op *feiten* te beroepen, daar werd haar èn door Vliegen, èn door Schaper, die beide uitnemend waren, feit voor feit ontnomen." Verder heet het, dat in sommige afdeelingen het partijleven vergiftigd geworden is door „*wat dan oppositie heet*". (Voorbeeld is Amsterdam III, „waar geen vijfde deel der leden ter vergadering komt." [1]) Voorbeeld is ook...... o-ethische partijgenoot...... de onbekookte uitdrukking van èèn jong partijgenoot in den Haag.)

In *De Arbeid* heet het:

Op het congres is nu zonder aanneming van een resolutie, motie, wenschelijkheid of wat dies meer zij, gebleken, dat men, hoewel de noodzakelijkheid van de kritiek erkennende, toch meer dan genoeg had van dat.... ja, wij weten geen ander woord.... *stelselmatig gekritiseer*.

In *De Voorpost* komen deze opmerkingen voor:

De groote internationale arbeidersbeweging is een te ernstige zaak dan dat door ernstige mannen langer kan worden geduld, dat menschen als een v. Ravesteijn, Wijnkoop, De Wolff, en meer van deze heeren, het eenvoudig maar in hun macht zouden hebben ons allen te dwingen waar zooveel ernstiger zaken behandeld dienen te worden, maar steeds weer opnieuw te luisteren naar hun leeghoofdige, vervelende gesputter en kleinpeuterige critiek over alles en nog wat.

Verder heet het daar:

Wij zijn in onze Partij aan vraagstukken van groote principieele beteekenis over zoogenaamd Marxisme en Revisionisme nog lang niet toe. Of wij in ons land er ooit aan toe zullen komen is een vraag, die hier thans in het midden kan worden gelaten.... (sic!)

In *De Moker* ten slotte komt in hetzelfde genre iets voor, dat alleen wat onbeholpener is dan het in de *De Voorpost* geschrevene. Ongetwijfeld nu voelen deze partijgenooten niet dat er ooit in onze partij zaken van groote, principieele beteekenis aan de orde zijn geweest.

Wij zouden hen in alle bescheidenheid den raad willen geven, de partijgeschiedenis eens kalm te doorzien. Misschien leeren zij er iets uit. Het is, nog eens gezegd, onverantwoordelijk tegenover zijn lezers hen zoo in te lichten.

v. R.

[1]) *Noot van de Redactie:* We nemen tegenover de onjuistheden, die hieromtrent gezegd zijn deze gelegenheid te baat, om te verklaren wat elk partijgenoot, die van het Amsterdamsch partij-leven op de hoogte is, weet. Op de vergaderingen in Amsterdam III, waar het toen a.s. Kongres werd behandeld, waren meest rond één vierde (soms meer) van de leden aanwezig. Op die vergaderingen was het bezoek iets beter zelfs dan op de gewone vergaderingen in het jaar, beter dan het vele jaren is geweest, en ook relatief iets beter dan het meestal in de [illegible] andere [illegible] dachtig, dat het een internationaal verschijnsel is, dat hoe grooter de afdeelingen worden, het bezoek *relatief* des te kleiner is.

Ziehier de kunst, zooals zij tegenwoordig de heele beschaafde wereld vervult! Haar werkelijk wezen is de industrie, haar zedelijk doel winst maken, haar aesthetisch voorwendsel verstrooiïng voor menschen die zich vervelen. RICHARD WAGNER.

De Prijs van den Cullinan II.

De in het slot van ons vorig artikel genoemde cijfers hebben alleen betrekking op ongevallen; het eigenlijke „gewaltsames zu Tod arbeiten" komt eerst goed uit in de volgende **sterfte**cijfers voor mijnarbeiders in Transvaal. Volgens een antwoord, door minister Churchill op een desbetreffende vraag in het Britsche Parlement gegeven, bedroeg het gemiddelde sterftecijfer onder de in de Johannesburgsche goudmijnen werkzame Chineezen, met zorg uitgekozen, taaie, sterke, jonge kerels, over het jaar 1907, 16.085 per 1000.

Voor de Basuto-kaffers, eveneens sterke, gezonde, jonge kerels, was dit cijfer 20.3 per 1000.

Voor de Kaffers van Mozambique, niet zóó sterk, 33.1 per 1000.

En voor de Kaffers, komend van Britsch Centraal Afrika waren die cijfers (berekend over alle (*ook diamant-*) mijnen in Transvaal, volgens een in Febr. van dit jaar uitgekomen officieel Engelsch *Blauwboek*):

Van 30 Juni 1904 tot 1 Juli 1905 118 per 1000.
„ 30 „ 1905 „ 1 „ 1906 166 „ 1000.
„ 1 Jan. „ 1 „ 1906 135 „ 1000.

In een vorig nummer van *De Tribune* verborg de schrijver van een artikel over de diamant-industrie zich achter het pseudoniem *Cullinan*. Geen eere-naam! De heer Cullinan, lid van het Transvaalsche parlement, is besturend directeur van de beroemde *Premier diamant-mijn*.

Hier volgen eenige officieele sterfte-cijfers over de in deze Premier werkende kaffers, over het jaar, eindigend 1 Juli 1907.

	Sterfte p. 1000 **volwassen inboorlingen** per jaar
Kaffers uit Natal en Zululand	10.9
Transvaalsche Basuto's	21.5
Mozambique Kaffers	42.35
Britsche Basuto's	52.8
Kaapsche Bastaards	65.7
Kaffers uit Britsch Centraal Afrika	106.6

Deze cijfers betreffen alleen *volwassen mannen* van, in den regel, tusschen 18 en 30 jaar oud. Vergelijk hiermee de sterftecijfers berekend per 1000 inwoners, inclusief *mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden* (*Gelukkig Holland*, bladz. 19 en 20), in de minst en de meer gezonde buurten van Amsterdam.

Armere buurten.		Rijkere buurten.	
T	16.2	LL	16 7
W	29.1	Y	14.9
EE	22 0	RR	9.9
FF	15.7	KK	10.7
NN	[illegible]	[illegible]	[illegible]
OO	23.1	X	16.5
PP	22.1	E	12.7
QQ	19 2	Z	13.6
N	20.5	SS	13.5
O	20.1	*Gemidd.*	13.6
Gemidd.[1])	20.9		

Armere buurten: Het percentage v. kindersterfte (v. kinderen [illegible] bedroeg in dezebuurten v. de jaren 1891/94 ± 10 per 1000.

Rijkere buurten: Het percentage v. kindersterfte (v. kinderen ben. 5 jaar) bedroeg in dezebuurten v. de jaren 1891/94 ± 6.5 per 1000.

De bovengenoemde sterftecijfers, *die beslist beneden de werkelijkheid blijven*, omdat alleen in aanmerking komen de kaffers, die sterven in de *compounds* (de mijnkazernes)

[1]) Bij 't narekenen der gemiddelden blijkt, dat de door Vl. gegeven gemiddelde cijfers niet kloppen met de cijfers *in* de tabellen. Vl. gaf nl. als gemiddelden 22.5 en 13.0 instee van 20.9 en 13.6. Waar de fout schuilt, verkeerde berekening, òf drukfouten, kunnen wij niet beslissen.

FEUILLETON.

Het Historisch Materialisme voor arbeiders verklaard.

door H. GORTER.

8

Het was vroeger zede, dat de arbeidersklasse zich niet bemoeide met de publieke zaak. De arbeiders hadden niet alleen niet de minste macht op of in de regeering, maar hun gedachten hielden er zich ook niet mee bezig. Alleen in tijden van groote spanning, oorlog met het buitenland, strijd tusschen de heerschers, vorsten, adel, geestelijkheid, bourgeoisie onderling, dan werd hun aandacht gewekt, dan poogde men hen aan zijn kant te krijgen, dan waren er oogenblikken, dat zij voelden, dat hun belang geraakt werd, dan deden zij mee of lieten zich gebruiken. Maar van een voortdurend politiek leven was voor hen geen sprake.

Tegenwoordig totaal anders. Zeer vele arbeiders leven niet alleen het politiek leven mee, maar in de landen, waar de sociaal-democratie het proletariaat heeft geschoold, daar maakt een groot deel van het proletariaat het proletariaat tot de klasse, die het sterkst deelneemt aan de politiek.

Vroeger was het goede zede, dat de arbeider 's avonds thuis was, tegenwoordig is het zede en het wordt zede meer en meer, dat de arbeiders 's avonds naar een vergadering gaan van hun vakbond, hun partij, of een vereeniging, die hen als proletariërs ontwikkelt.

De zede ontstaat door het klassebelang, het klassebelang door de eigendomsverhouding. Het was het klassebelang der heerschers vroeger, dat de arbeiders thuis waren 's avonds, spaarzaam, rustig, bescheiden, onderdanig, zich niet dan bij bijzondere gelegenheden bemoeiend met de politiek. En omdat de arbeidersklasse toen, door de toenmalige techniek, zwak was, liet zij zich dit door de heerschers opdringen. De dominé's en priesters, de dienaren der heerschers, preekten hun dat in het gemoed.

Het is nu het klassebelang der arbeiders, niet meer zoo te doen; de techniek heeft dit gewijzigd en de arbeiders meteen sterk genoeg gemaakt om hierin niet meer naar de heeren te luisteren. En nu is door het klassebelang de zede aldus geworden: De thuiszitter is nu een slaapkop, een doffe onverschillige, een slechte arbeider; de ijverige organisatieman is de goede arbeider.

Want — het is duidelijk niet waar? — al naar de zede noemt men iemand goed of slecht.

In een tijd, toen het noodzakelijk moest uitloopen op hun onderdrukking met geweld, met moord en doodslag, wàs het ook geen goede zede om de arbeiders op te ruien. De heerschers hadden gelijk: het was goed, maatschappelijk goed, als de arbeiders niet voor zich streden, het zou schadelijk geweest zijn voor de maatschappij, die voor een revolutionaire arbeidersklasse nog niet rijp was. Thuiszitten, spaarzaamheid, politieke bescheidenheid, etc. wàs toen goede zede, voor de arbeiders en voor de maatschappij.

Maar nu is het omgekeerde goed. Er uit, de straat op, allen naar de meeting of vergadering, *dat* is nu goed. Want de techniek belooft *nu* aan de arbeidersklasse de overwinning en de overwinning der arbeiders is goed voor hen (en zelfs goed voor de heele maatschappij.) Ergo is het goede zede, het is *goed* 's avonds uit te loopen met dat doel.

Onze partijgenoote, Henriëtte Roland Holst is zeer hard gevallen, toen zij zeide, dat de begrippen van goed en kwaad stuivertje wisselen, maar wanneer men niet zoo maar in 't algemeen verontwaardigd is over dit beweren, maar zelf kalm de feiten onderzoekt, dan zal men vinden, dat dezelfde dingen door verschillende volken en klassen, of door hetzelfde volk of dezelfde klasse op verschillende tijden, goed en kwaad zijn genoemd. Er zijn voorbeelden bij honderden te vinden, de geheele geschiedenis is er vol van, wij wijzen hier slechts op de zeden, die de verhouding der beide seksen, het huwelijk, enz. regelen, en die bij verschillende volken en klassen, of op verschillende tijden verschillend zijn.

Wij nemen nu nog een ander zeer algemeen voorbeeld uit onzen eigen tijd. Behalve de arbeidersklasse die omhoog streeft, is er nog een groot deel der menschheid, die de vrije maatschappelijke beweging zoekt: de vrouwen. — Hoe komt het, dat zij, die zoo kort geleden nog alleen voor het huiselijk werk en het huwelijk werden opgevoed, nu bij honderden nog een ander doel hebben: werk in de maatschappij.

Bij de proletarische vrouw is dit door de grootindustrie gekomen. Het werk aan de machine is vaak zoo licht (al wordt het door het *lange* werken zwaar), dat vrouw en meisje het doen kunnen. Het loon van den vader was niet hoog genoeg, het aanbod van te gronde gerichte klein-industrieelen of boeren was te groot, vrouwen en kinderen moesten de fabriek in om het loon voor het huisgezin voldoende te maken. Zoo kwamen de proletarische vrouwen in het bedrijf, hun aantal nam steeds meer toe.

En daardoor veranderde de inhoud van den geest

en niet die, welke, verzwakt of ziek en ondeugdelijk voor werk, *vóór* hun dood naar huis worden gezonden, waren zelfs voor de Transvaalsche en Britsche regeeringen te kras. Een onderzoek werd bevolen, dat het volgende aan het licht bracht, wat de Premier-mijn aangaat:

De kazernes der kaffers zijn geregeld overbevolkt. Een groot aantal hunner slaapt op een cementvloer; geen enkele kaffer heeft een krib of bed. Cement is een heel gemakkelijke warmte-opslorper.

De kaffers hebben een arbeidsdag van 12 uur met 1 uur rust. „Dit is buitensporig, [zegt de inspecteerende dokter]. Geen koetsier met eenig respect voor zijn dieren, zal zijn muilezels of paarden zoo lang achtereen laten werken. — — Bovendien moet de ongelukkige kaffer na volbrachte taak nog zelf zijn eten koken en zijn kleeren verzorgen, welke geregeld door-nat zijn."

Het aanwerven van kaffers uit Britsch Centraal (tropisch) Afrika voor de Transvaalsche mijnen is nu verboden. Voor de mijnen in Rhodesia mogen zij nog wel worden in dienst genomen, en van deze mijnen, uiterst onpopulair onder de kaffers, zegt de heer Knipe, een van de directeuren der „Witwatersrand Inboorlingen-Aanwervings-Vereeniging": „dat er geen voldoende regeerings-inspectie is, de loonen lager zijn dan aan den Rand (waar ze gedurende 1906/7 ruim f 30.— per maand bedroegen), terwijl het bekend is, dat ernstige schandalen zijn aan het licht gebracht, doch steeds weer in den doofpot gestopt, terwijl geen enkel misdrijf werd gestraft. De kaffers worden onvoldoende en heel ongezond gehuisvest, hun loon wordt op heel onregelmatige manier uitbetaald en hun voedsel is karig."

En dàt is de prijs van goud en diamant, en zóóver is de beschaving sedert de Oudheid en tijden van Darwin en Marx gevorderd: — een doorloopende decimeering der gekleurde diamant-gravers, nù niet slaven, maar *vrije* inboorlingen.

J. V.

De Meidag in het Buitenland.

De groote pers der heerschende klassen staat tegenover het internationale feest van den Arbeid steeds als tegen over een ondoorgrondelijk mysterie.

Aan den eenen kant zocht zij steeds, tenminste in de laatste jaren. den Meidag voor te stellen als een onschuldig en onschadelijk lolletje, dat „die menschen" — de arbeiders namelijk — nu eenmaal hebben verzonnen, doch dat geen ernstig karakter draagt.

Zoo schrijft b.v. de man van de „N. R. Ct." in Weenen over de Meiviering der Oostenrijksche arbeiders, die den 1en Mei tot een ook voor den domsten en achterlijksten filistijn kenbaren dag hebben gemaakt, doordat er absolute arbeidsrust heerscht, geen kranten verschijnen enz.

Aan den anderen kant laat diezelfde pers geen gelegenheid voorbijgaan om de Mei-viering voor te stellen als een reeds verouderde zaak, als een manifestatie, waarvoor het animo eer af- dan toeneemt.

Zoo schrijft b.v. dezelfde krant, die zooeven genoemd is, over het Mei-feest in Berlijn:

En toch: een van tweeën is voor zulk een blad waar: of de Meiviering is een onschadelijke feestdag: dan behoeft ze ook niet gedeclineerd te worden. Of ze is een revolutionnaire manifestatie, maar dan is ze geen onschadelijk lolletje.

De oorzaak van deze verwarring in de koppen onzer tegenstanders is nu vooral tweeërlei:

In de eerste plaats kunnen zij niet snappen, dat de Meiviering voor de arbeiders een alles-omvattend karakter heeft, een veelvoud van beteekenissen vertegenwoordigt. Zij is ons een manifestatie en tevens een feest, draagt een vreedzaam en toch een revolutionnair karakter, zij verbindt den strijd in het heden met dien voor de toekomst, zij is een protest tegen de gruwelen van het kapitalisme zoowel als een belofte van de maatschappelijke krachten, die het kapitalisme heeft geschapen, zij is het kort begrip van den strijd der geheele arbeidersklasse om een nieuwe wereldorde, verschillend van de kapitalistische als deze van de feodale en de feodale van de gentiel-maatschappij, — ja meer, zij is de strijd in 't algemeen gesymboliseerd in één dag. één betooging. één feest, En ten slotte is de dag zelf een strijd, een onderdeel, ja zelfs een belangrijke episode in den strijd der arbeiders.

Ziet: wanneer men deze dingen even bedenkt, is het dan te verwonderen, dat de niet veel omvattende hersens van een burgerlijk journalist die grootsche volheid moeilijk kunnen omvamen? Maar bovendien: de Mei-viering der Internationale levert den burgelijken schrijfman nog eenige bizondere moeilijkheden. Immers: de Mei-viering is internationaal. en toch draagt zij in elk land een verschillend, een nationaal karakter.

Immers: zij is bij uitnemendheid de gelegenheid, waarbij de nationale verschillen der proletariërs van de verschillende naties zich duidelijk vertoonen, de nationale verschillen, die, bij het machtiger en bewuster worden van het proletariaat in alle landen, wel verre van te verdwijnen, in even sterke mate duidelijker worden als de internationale solidariteit wast.

Zoo draagt dan de Mei-viering een ander karakter in Weenen dan in Berlijn, in Parijs dan in Kopenhagen, in Warschau dan in Rome en toch is zij overal dezelfde, overal één, juist als de proletariërs van elk land verschillen en toch één zijn, en steeds meer worden tegenover de internationale der heerschers.

De Mei-viering verschilt in elk land en zij is bovendien afhankelijk van de economische conjunctuur, nationaal zoowel als locaal, en van de staatkundige omstandigheden

Zoo stond het Mei-feest in Duitschland, in Pruisen vooral, dit jaar aan den eenen kant onder den invloed van de kiesrechtbeweging, maar aan den anderen kant van de crisis. En het feit, dat de Duitsche en Pruisische arbeiders zich nog altijd niet in de overgroote meerderheid der arbeidsrust op 1 Mei hebben kunnen veroveren gelijk de Weensche en de Romeinsche arbeiders b.v. is een verschijnsel, dat parallel gaat met dit andere, dat de Pruisische arbeiders het A. K. nog moeten veroveren en de Weensche het bezitten, dat een demonstratie in Berlijn onmiddellijk een wereldgebeurtenis is, terwijl de Romeinsche proletariërs herhaaldelijk de algemeene werkstaking reeds vermochten te weeg te brengen zonder het koninkrijk Italië te schokken. M. a. w. de Meiviering in Pruisen, minder volledig dan die in Weenen, is een gevolg van de *kracht* van het Duitsche proletariaat, van de grootere sterkte der Duitsche arbeiders vergeleken met de relatieve kracht der Oostenrijksche, even goed als het drieklassen — onrecht en de totale verdwijning der burgerlijke democratie.

De detailberichten over de Meiviering in Duitschland doen ons zien, hoe de crisis haar in de sterkste mate beïnvloedt. In die plaatsen en in die vakken, waar de economische slapte zich reeds bizonder krachtig laat voelen is de viering op den dag zelf geringer geweest dan het vorige jaar; andere plaatsen leverden meer manifestanten overdag dan in 1907. Zoo meldt Berlijn; dat er minder manifestanten waren dan het vorige jaar in de voormiddagvergaderingen en hetzelfde geldt van het Rijnsch-Westfaalsche industriegebied, waar de werkeloosheid en vooral de beperking van den arbeidsduur tot enkele uren per dag reeds zoo groote afmetingen hebben aangenomen, dat vele arbeiders niet konden vieren. Uit andere plaatsen komen echter berichten van vooruitgang zelfs in deze moeilijke tijden.

* * *

Vergeten wij ten slotte niet, dat het Poolsche proletariaat — de Meidag der Russen moet nog komen — den 1en Mei zijn gansche geweldige kracht weer heeft getoond.

Niettegenstaande de staat van beleg, niettegenstaande den terror van politie en soldaten, niettegenstaande vele honderden vooraanstaande arbeiders expresselijk waren opgelicht, rustte den 1en Mei in Warschau, in Lodz en in alle industriesteden de arbeid volkomen.

Welk een vernedering moet het voor de Russische beulsknechts zijn, als zij dien eenen dag al hun werk nietig zien tegenover den heroischen geest van dit proletariaat. v. R.

Brieven uit België.

I. Over Taktiek.

3 Mei 1908.

Indien er een land is waar de arbeidersbeweging arm is aan grondige kennis van de maatschappelijke verhoudingen, waar men met 'n zekere geringschatting neerziet op al wat men theorie noemt; waar men zijne eigene kortstondige ondervinding en praktijk stelt tegenover de theorie — die niets anders is dan de samenvatting, van wat de ervaring van vele geslachten en de praktijk van vele landen en tijden aan scherpzinnige en zorgvuldige opmerkers en onderzoekers geleerd heeft — dan is het wel België.

Het gemis aan grondige kennis, aan socialistisch inzicht treedt vooral in het licht, door de taktiek die hier door onze partij sedert eenige jaren gevolgd wordt.

Het verlangen naar onmiddellijk succes en gebrek aan zelfvertrouwen heeft de leidende organen ertoe gebracht om enkele sociale hervormingen als voorloopig *zelfstandig* doel te stellen, waardoor de principiëele tegenstelling tusschen onze partij en de burgerlijke partijen is vertroebeld. Het eenige verschil bestaat voortaan alleen hierin, dat onze menschen wat pootiger hervormers *willen* zijn, dan de hervormers uit het burgerlijk kamp. Hiermede was dan tevens de grondslag voor samenwerking met die burgerlijke partijen gelegd, een samenwerking die van kwaad tot erger *moet* voeren, daar steeds datgene op den voorgrond gesteld en altijd op datgene den nadruk gelegd moet worden, dat ons met die burgerlijke partijen vereenigt.

De strijd gaat niet meer tegen de burgerlijke partijen in 't algemeen, als vertegenwoordigers en verdedigers der diverse kapitalistische belangen, maar tegen de reactionairen en konservatieven onder hen, als tegenstanders van die hervormingen. Dergelijk optreden sticht natuurlijk ontzaglijk veel verwarring onder de arbeiders, bij wie de meening post vat, dat de „liberalen" — waarmee door de socialistische werklieden-partij wordt samengewerkt — door andere dan kapitalistische belangen worden gedreven.

Als bewijs hoezeer deze verderfelijke, klassebewustzijn-doodende meening reeds heeft doorgevreten en hoezeer onze partij hier in België reeds op weg is een gewone anti-klerikale partij te worden, kan dienen het argument dat moet dienen om die samenwerking goed te redeneeren en dat door verreweg de groote meerderheid der partijgenooten als juist, als doorslaggevend beschouwd wordt, n.l.: *De socialisten en de liberalen moeten wel samenwerken, anders krijgen ze het klerikale ministerie nooit omver en kunnen ze geen van beiden iets doen.* Uit dit argument blijkt ten duidelijkste dat men zich in de eerste plaats niet ten doel stelt het klassebewustzijn der arbeiders te verdedigen en op te wekken, immers dat kan de socialistische partij wel degelijk zonder samenwerking met de „liberalen," dat wordt juist door die samenwerking verhinderd.

Het meest in 't oog loopend resultaat van die taktiek van samenwerking, van toenadering, is wel dit: dat men er, dank zij die taktiek, vrijwel in geslaagd is, alle ware geestdrift, alle ware enthousiasme, die onze beweging zoo mooi, zoo onweerstaanbaar maakte, die

---

dier vrouw. De socialistische gedachte is ook in haar hoofd gedrongen, bloem van het *werk* dat zij doet. De proletarische vrouwen zijn in enkele landen (als Duitschland) reeds een goed stuk weegs op den weg der socialistische organisatie, in alle kapitalistische landen zijn zij begonnen dien weg te gaan. De arbeidersvrouw, het arbeidersmeisje, de medestrijdster van den man in de politieke partij en in de vakvereeniging; welk een verschil met vroeger, toen de vrouw kleeren verstelde en wiesch, en de kinderen verzorgde en niets meer!

En in het hoofd der socialistische arbeidersvrouw leeft ook de gedachte aan een tijd, waarin het meisje en de vrouw maatschappelijk *geheel* zelfstandig, als producente *geheel* vrij zal staan. In de toekomstige maatschappij zal niemand, noch vrouw, noch man, een meester hebben, noch in het huwelijk, noch in het werk, in niets. Als vrijen en gelijken zullen de individuen naast elkander staan.

Ook die gedachte is aan de vrouw door het productieproces gegeven.

De burgerlijke vrouw streeft ook naar eenige bevrijding. En ook bij haar wordt die gedachte door het productieproces veroorzaakt.

Want toen de groot-industrie gekomen was, werd ten eerste het werk voor de vrouw in de huishouding minder. De groot-industrie produceerde allerlei: licht, warmte, manufacturen, levensmiddelen, zóó goedkoop, dat men het niet meer thuis wilde maken; ten tweede werd de concurrentie zóó hevig, dat het meisje en de vrouw uit den kleinen burgerstand mee moest gaan verdienen en als onderwijzeres, kantoorklerk, telephoniste, apothekeres enz. een plaats zocht; ten derde namen onder de bourgeoisie de huwelijken af door den heftigen strijd om het bestaan, de hoogere levenseischen, de zucht naar genot en weelde. Alles gevolgen van de moderne productiewijze.

De geest van het burgerlijk meisje is daardoor gericht op grooter maatschappelijke bewegingsvrijheid; haar denken is veranderd; vergeleken bij haar grootmoeder is zij een nieuw mensch.

Terwijl de proletarische vrouw, door de plaats, die zij in het maatschappelijk productieproces inneemt, de bevrijding van het proletariaat en daarmee van de geheele menschheid in haar hoofd heeft, heeft de burgerlijke feministe de bevrijding der *burgerlijke* vrouw in de gedachte. Zij wil deze tot macht brengen in de kapitalistische maatschappij, zij wil haar kapitalistische macht geven, iets wat natuurlijk alleen mogelijk is, als zij de arbeider even hard, economisch en politiek, onderdrukt als de mannelijke bourgeois dit nu doen.

De feministe wil de vrouw „niet van het eigendom bevrijden, maar haar de vrijheid van het eigendom verschaffen, haar niet van het vuil van het geldverdienen bevrijden, maar haar de vrijheid van concurreeren geven." De arbeidersvrouw wil zich en alle vrouwen en alle mannen bevrijden van het eigendom en de concurrentie, en daardoor alle menschen werkelijk vrij maken.

Hoewel de inhoud van beider hoofden dus zeer verschillen — zooals een nachtlampje van het volle zonlicht —, komen beider gedachten uit het productieproces voort; ze verschillen slechts door het verschil van eigendomsverhoudingen, waarin de beide „zusters" zijn geplaatst.

De totale bevrijding der vrouw, de bevrijding van den arbeider, de bevrijding van den mensch, welk een gloeiende gevoelens geven zij ons. Welk een hartstocht en een daadkracht doen zij bij millioenen ontstaan, welk een bronnen van energie roepen zij bij ons wakker. En welk een heerlijke gouden en rozeroode droomen geven zij ons in uren van rust na strijd. Dan kan het wel lijken of de geest der menschen eigenmachtig al die energie, die woedende strijdlust en die verrukkelijke droomen wakker riep! Maar laat ons nooit vergeten, vrienden, dat die enorme wil van het proletariaat, die zaligheid bij overwinning en die gestaalde hoop bij nederlaag, — dat reusachtige idealisme der arbeiders, — de hoogste, meest omvangrijke en heerlijkste, o verreweg! wijl meest bewuste en dus diepst-idealistische geestesuiting die de wereld ooit kende, — dat die schoonste geestelijke verschijningen vastzitten aan den Arbeid, het Werktuig, die op hun beurt weer vast in de Aarde staan.

Deze twee voorbeelden bewijzen aan de twee grootste veranderingen in de zeden van onzen tijd, hoe waar ons historisch materialisme is. Wij gaan nu over tot de algemeene *zedelijkheid*. Intusschen nemen wij, om den overgang daarheen gemakkelijker en dus het geheele onderwerp begrijpelijker te maken, eerst nog een voorbeeld, dat niet meer behoort tot de zede van het dagelijksche werk, als het naar vergaderingen loopen der arbeiders, en het telefoneeren of in de apotheek staan der vrouwen, — maar dat toch ook nog niet tot dat gebied der zedelijkheid behoort, dat volgens de heerschende klassen het allerhoogste is, de naastenliefde, de waarheidsliefde, enz.

van elk arbeider die met onze beweging in aanraking kwam, een heel ander mensch, een vurig medestrijder maakte, te dooden. Hoe kon het anders? De onverzoenlijke strijd tegen alle verdrukkers, die zoo uit de werkelijkheid, uit de maatschappelijke verhouding was opgegroeid voor een ideaal, hen door hun maatschappelijk *zijn* opgedrongen, greep de arbeiders zóó aan, maakte hen tot alle opofferingen in staat. Met wat 'n verrukking richtten ze hun blikken naar dat „ideaal", dat als een helder licht hun nacht van ellende bescheen; waardoor het hun eerst goed mogelijk werd hunne ellende te overzien en, te voelen; het inzicht in die ellende maakte hen tot strijders.

Toen kwam die taktiek, die met de werkelijke maatschappelijke verhoudingen volkomen in strijd is, die samenwerking zoekt, terwijl de klassetegenstellingen steeds grooter worden. Die de arbeiders in hunne natuurlijke vijanden, bondgenooten wil doen zien.

Kan men het de Belgische arbeiders kwalijk nemen, dat ze zich in het gezelschap hunner uitbuiters, — die de invloedrijkste leden der liberale kiesvereenigingen zijn — minder op hun gemak, minder geestdriftig gestemd gevoelen? Vooral als ze in de gelegenheid zijn geweest die z.g. hervormers als tegenstanders in den strijd om een greintje meer welvaart, in hunne ware gedaante te leeren kennen? Als tegenstanders die hun liever maanden lieten hongeren dan toe te geven aan hunne waarlijk niet overdreven eisch om den arbeidsdag met 30 minuten te verkorten, zooals in Gent, of het loon met een frank per dag te verhoogen, zooals in Antwerpen het geval was.

Die taktiek (die wij hier kortheidshalve de karteltaktiek noemen) blijft dan ook behouden, mede doordat de leiders al hun gewicht, ten gunste daarvan, in de schaal werpen en de arbeiders over 't algemeen zich nog geen zelfstandig oordeel daarover hebben gevormd.

Oók en vooral daarom, omdat onze Belgische partij teveel gebrek heeft aan „pruttelaars en bedillers." Dat zijn toch de mannen, waarmede men in de Hollandsche partij die partijgenooten betitelt, die een andere meening hebben dan de leiders en wat erger is die meening ook durven uitspreken, nietwaar waarde Tribuneredactie!

Economische Kroniek.

Calwer contra Calwer.

Onze Duitsche partijgenoot Richard Calwer schreef in de „Sozialistische Monatshefte" van 16 April 1908 een artikel over „de economische stijging der arbeidersklasse". Daar de tegenstanders der Sociaal-Democratie zich waarschijnlijk wel op dit artikel zullen werpen, om daaruit materiaal tegen het voor de zooveelste maal weerlegde Marxisme te halen — Treub begon er reeds mee in „Land en Volk" — verdient het eenige nadere bespreking.

Calwer berekende uit de loonstatistieken der ongevallenwet het gemiddelde loon voor 1895, vervolgens het gemiddelde loon voor het jaar 1906, en daardoor kwam hij tot de conclusie, dat het loon in die 12 jaar met 37 à 38 pCt. was gestegen. De stijging van het levensonderhoud was 25 pCt., de conclusie ligt voor de hand: „De positie der arbeidende klasse heeft zich verbeterd, en zij heeft zich zelfs binnen het raam der huidige economische orde verbeterd en kunnen verbeteren."

Allereerst een enkel woord over de keuze der jaren. 1895 was wel een dier eerste jaren, waarin het kapitalisme de tijden van chronische crisis achter zich had, maar leent zich absoluut niet tot vergelijken met het jaar 1906, het „glansjaar" der thans achter ons liggende hoogconjunctuur. In 1895 was de chronische werkeloosheid in nagenoeg alle bedrijven nog nauwelijks voorbij. 1906 is daarentegen het hoogtepunt geweest van eenen industrieelen bloei, zooals de wereld nog nooit gekend heeft. Het zijn dus twee ongelijksoortige jaren, waarvan de vergelijking ongeoorloofd is.

Bovendien is het toch wel eenigszins vreemd, dat, als men berekeningen maakt over den toestand der arbeidende klasse gedurende 12 jaar, men slechts het gunstige eindjaar in oogenschouw neemt, maar crisisjaren als 1902 en 1903 niet medetelt.

Maar nu de cijfers, zooals ze voor ons liggen. Het gemiddelde jaarloon is in 1906: 37,5 pCt. hooger dan in 1895. De kosten voor het levensonderhoud zijn met 25 pCt. gestegen, dus het werkelijke loon is dan met 10 pCt. gestegen in 12 jaar tijd (en niet met 12 à 13 pCt. zooals ons partijorgaan bij vergissing becijferde. Immers 137,5 pCt. en 125 pCt. verschillen 10 pCt. van die 125.) Gesteld nu dat deze cijfers onaanvechtbaar waren, dan zouden zij nog niets tegen de Marxistische theorieën bewijzen. Reeds in zijne bekende voordracht: Loonarbeid en Kapitaal wijst Marx er op, „dat het werkelijke arbeidsloon zelfs stijgen kan, terwijl het betrekkelijke arbeidsloon desniettemin kan vallen". Het relatieve arbeidsloon is het aandeel van den arbeider in de maatschappelijke rijkdom in verhouding tot het aandeel van den kapitalist. Welnu wie zou durven beweren, dat in de laatste 12 jaren de rijkdom der kapitalistische klasse zich met niet meer dan 10 pCt. zou hebben vermeerderd? Dat weet een ieder beter, welnu dan zijn Marx' woorden uit de zooeven genoemde voordracht nog steeds geldende:

„De macht der kapitalisten is gegroeid, de maatschappelijke stelling van den arbeider heeft zich verslechterd, is een trap lager onder die van den kapitalist ter neder gedrukt." Al waren Calwer's cijfers onomstootelijke waarheden, dan bleef toch nog de „**Marxistische** verarmings-theorie" onweerlegd.

Maar Calwer's cijfers zijn geen onomstootelijke waarheden, integendeel! Deze cijfers beduiden slechts, dat er in 1906 10 pCt. meer werkelijk loon is uitbetaald dan in 1895. Maar beduidt dat nu in *ieder geval* een vooruitgang voor de arbeidende klasse? Is het niet mogelijk, dat men in werkelijkheid meer loon ontvangt en toch er treuriger aan toe is dan voorheen? Als b v. bij stukloon de intensiteit van den arbeid enorm gestegen is, de werkende klasse door overuren afgejakkerd wordt, ja, dan ontvangen de arbeiders *meer loon, maar beteekent dat meer welvaart, meer geluk?*

En Calwer zelve constateert op eene andere plaats, in zijn boek: „Handel und Wandel, 1906" het feit, dat dit voor het bloeijaar 1906 werkelijk het geval is geweest. Op bl. 56 schrijft hij: „Het gebrek aan arbeidskrachten bewerkt, overigens niet alleen in het mijn- en ijzerbedrijf, *dat het stelsel van overuren* (cursiveering van R. C. zelven) *in hooge mate heerschte*" .... En dan wijst hij erop, dat niet alleen in de grootere en kleinere bedrijven dit verschijnsel zich openbaarde, maar dat zelfs „in het handwerk de arbeidstijd zoo ver mogelijk uitgebreid werd."

Wat beduiden dus die paar centen loon meer, tegenover een dergelijke roofbouw op de arbeidersklasse toegepast *in de gunstigste tijden?* En deze afjakkering treedt uit Calwer's cijfers in genoemd boek duidelijk te voorschijn, als hij uitrekent dat van 1905—1906 het **loon** der mijnwerkers met 19 pCt. is gestegen, *maar de werkelijke loon***standaard** *maar met* 4.5 *pCt.* (bl. 154), een resultaat toch maar alleen bereikbaar door intenseren arbeid en overwerk.

Nu nog iets over de Textielarbeiders, eene andere groote groep uit het moderne bedrijfsleven. De mijnwerkers, de arbeiders uit het ijzerbedrijf ontvingen in 1906 meer loon, dat is waar, maar ten koste van lichaam en geest, door de ergste afjakkering. De Textielarbeiders ontvingen zelfs *minder loon.* Calwer constateert zelve op bl. 216: „dat in alle centra het werkelijke loon der meeste Textielarbeiders tegenover 1901 is gedaald. Dat beduidt echter eene verslechtering van de levensstandaard van 730.921 tot den arbeid geschikte personen; rekent men de „daarvan afhankelijke" personen er bij, zoo stijgt het aantal menschen in deze groep ver over een millioen. Dit resultaat, dat wij over den toestand der Textielarbeiders hebben verkregen, is des te bedroevender, daar de achteruitgang der economische positie der Textielarbeiders in een tijd valt, *dat het bedrijf zich in voortdurend gunstige conjuctuur bevindt.*"

En van de arbeiders op het platte land moet Calwer wederom getuigen, dat wel „loonsverbeteringen zelfs tamelijk algemeen zijn verkregen, maar zij zijn nauwlijks voldoende om de werking van het duurder worden der levensmiddelen, voornamelijk van het vleesch, te overwinnen." Zelfs loonsverhoogingen van 10 pCt. „komen nauwlijks in aanmerking tegenover de dikwijls ontzettend gestegen prijs der levensmiddelen." (bl. 329).

Men ziet dus, dat Calwer in zijn boek „Handel und Wandel" ons nog wel eenig materiaal aan de hand doet om den Calwer uit „Die Monatshefte" te bestrijden.

Ten slotte nog dit: Calwer berekende in zijn boek, dat van 1905—1906 de kosten voor het levensonderhoud met 3.5 à 4.5 pCt. zijn gestegen. Welnu Düwell bewijst in de „Neue Zeit" van 24 April: dat 55.9 *pCt. der Duitsche arbeiders in het jaar* 1906 *minder dan* 5 *pCt. loonsverhooging hebben gekregen, en in dat loonbedrag is bovendien het geld voor overwerk begrepen!*

Ja ja, die verouderde Marxistische theorieën! Wie zou nog durven ontkennen, dat wij langzamerhand het socialisme binnengroeien? Dat kunnen enkel die Marxistische dogmatici loochenen, blind als zij zijn voor de werkelijkheid!!

S. D. W.

Korrespondentie.

Aan een der partijgenooten te 's-Gravenhage, die ons zijn eerst aan Het Volk gezonden maar daar geweigerd artikel toezond (waarin een voor De Visser *gunstig* antwoord wordt gegeven op de vragen, door Schaper in Het Volk gesteld), met het verzoek om het *eventueel* in ons blad te [illegible] Kommissie van Geschillen het mocht weigeren, antwoorden wij nu reeds: dat hij, evenmin als wij, er aan zal twijfelen, of de Kommissie zal plaatsing verlangen, vooral nu het *min gunstige* antwoord van Siebolts, dat later kwam, reeds in Het Volk is geplaatst. Overigens nog dit. Wij zullen ons blad niet dan bij hoogste noodzaak openstellen voor bespreking van personen. Gij zult het met ons eens zijn, dat elke *persoonlijke* bestrijding, ook die op het Kongres begonnen en thans met toestemming van de pas herbenoemde Redaktie o. a. in het Dagblad van de Partij hervat, hoogst stuitend is.

ADVERTENTIEN.

Verloofd: S. VELDMAN en S. DE WOLFF.

Heerenveen, Amsterdam, 9 Mei 1908.

Als overgang nemen wij de vaderlandsliefde.

Ook in dat gevoel, in die gedachte zien wij in onzen eigen tijd een enorme verandering plaats hebben, en wel voornamelijk weer, het allermeest, bij de arbeiders.

In vroeger tijd toen de arbeidersklasse nog zoo goed als geen zelfstandige maatschappelijke macht was, was zij vaderlandslievend, d. w. z. zij wist niet anders te doen, dan bij den strijd, dien de heerschende klassen van haar land tegen buitenlandsche machten hadden te voeren, deze te volgen. Het is wel niet waarschijnlijk, dat de toenmalige proletariërs en kinderen uit den kleinen boeren- en burgerstand, die zich voor leger of vloot lieten werven, dit uit gloeiende liefde voor het vaderland deden, bij de meesten was het de nood, het gebrek aan andere betere verdienste, — maar de arbeidende klassen wisten toen wel niet beter of het behoorde, althans het moest zoo. Een gedachte, dat zij zich als zelfstandige macht tegen een oorlog konden verklaren en hem verhinderen, ook als de regeerende klassen hem wilden, kwam niet bij hen op, immers zij waren politiek en economisch een aanhangsel van die klassen. Noch in aantal, noch in organisatie, waren zij sterk genoeg een eigen gedachte op dit punt te hebben, laat staan haar in een daad om te zetten. Ook wanneer zij voor het behoud van den vrede streden, deden zij dit gewoonlijk als aanhangsel van een gedeelte der heerschende klassen, dat meer voordeel in vrede zag, en onder de leuze, dat dit goed voor het vaderland, deze gedachte en deze daad de echte vaderlandsliefde waren.

In werkelijkheid was oorlog, en was zulke vaderlandsliefde in het algemeen, dikwijls zeker niet nuttig of voordeelig voor de arbeidende klassen. Ook toen, even als nu, zullen *zij* dikwijls het gelag hebben betaald met hun bloed, hun leven, hun weinig bezit dat in zware belastingen hun werd ontnomen of door den oorlog verwoest. Maar desondanks volgden zij in hun ideeën de heerschers, en namen de leuzen, die deze hun voorpreekten, van liefde voor de onafhankelijkheid der staten, voor het vaderland, of voor Oranje, aan, zonder daar iets anders definitiefs tegenover te stellen.

Hoe is dat veranderd! In alle landen, ook in ons land, neemt het aantal arbeiders men kan zeggen bij den dag toe, die inzien, dat oorlogen tegen beschaafde en tegen onbeschaafde volken alleen gevoerd worden ten voordeele der bourgeoisie, dat de bourgeoisie vaderlandsliefde alleen aan de arbeiders voorpreekt om hen als gewillige oorlogswerktuigen te hebben, dat doel en resultaat van alle oorlogen is de arbeidersklasse nog meer te plunderen en nog meer arbeiders uit te buiten, dat internationale strijd der volken voor de arbeiders van winnend en van verliezend land een gevaar is.

„De bourgeois", zoo denkt de moderne arbeider „heeft *belang* bij den oorlog. De productie en het te beleggen kapitaal zijn zóó groot geworden, dat *hij* naar markten en terrein voor belegging zoekt en door oorlog anderen wil verdringen of weghouden. Maar dat kan hij slechts bereiken door nog zwaarder belasting op te leggen, door minder loon te geven en intenser of langer te laten werken, en door mij geen of slechte arbeidswetten te geven. *Ik* daarentegen heb er belang bij, dat ik hooge loonen, korten arbeidstijd, goede sociale wetten, geen belasting of invoerrecht op verbruiksmiddelen heb. Ik moet dus wel tegen den oorlog zijn. Ja, ik heb er ook belang bij, dat mijn kameraad over de grenzen dezelfde voordeelen heeft, want dan kan aan de industrie van mijn land geen schandelijke concurrentie door hongerloonen worden aangedaan, dan wordt de vakbond dier buitenlandsche arbeiders sterk, en kan ik op hun voorbeeld den mijnen sterk maken, ja hem met den hunnen tot een internationalen bond verbinden. En als ginds de politieke arbeiderspartij sterk is, dan is dat een zweepslag voor onze mannen, ook de onze sterk te maken, en wij kunnen komen tot eene internationale aaneensluiting aller politieke arbeiderspartijen met éénzelfde doel en tot onderlingen steun Maar wanneer oorlog uitbreekt dan wordt de economische kracht van ons en van hen vernietigd, en wordt er door de bourgeoisie haat tusschen ons gezaaid."

Het zijn de ontwikkeling der industrie en van den wereldhandel, die de arbeiders tot een zelfstandige macht hebben gemaakt, die *alleen* haar doeleinden bereiken kan. Maar zij zijn het ook, die, doordat zij het kapitaal tot een macht hebben gemaakt, die in alle landen heerscht, en overweldigend reusachtig is, veroorzaken, dat de arbeiders het kapitaal alleen internationaal kunnen overwinnen. Men kan zich niet denken, dat de arbeiders van één land over de kapitalisten zouden zegevieren, zonder dat de kapitalisten van andere landen alles deden om hun klassegenooten te helpen. Dit komt reeds nu duidelijk in de internationale patroonsvereenigingen voor den dag. En om al die redenen en dáárdoor hebben de socialistische arbeiders ingezien, dat vaderlandsliefde geen leus voor hen meer is, maar dat de internationale solidariteit der arbeiders hun leuze zijn moet. (*Wordt vervolgd.*)